

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

AN ARDTEISTIMÉIREACTH 2008

**AISTRIÚCHÁN
AR SCÉIM MHARCÁLA**

TÍREOLAÍOCHT

GNÁTHLEIBHÉAL

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

AN ARDTEISTIMÉIREACHT 2008

AISTRIÚCHÁN AR SCÉIM MHARCÁLA

TÍREOLAÍOCHT

GNÁTHLEIBHÉAL

Iniúchadh Tíreolaíochta – Croí-aonad 3

1. Réamhrá

4 PSÁ @ **marc amháin an ceann**

Teacht leis an bhfad a ordaíodh – **marc amháin**

Iomlán Marcanna 5

2. Pleanáil

4 PSÁ @ **marc amháin an ceann.**

Teacht leis an bhfad a ordaíodh – **marc amháin**

Iomlán Marcanna 5

3. Bailiú Sonraí

Dhá mhodh @ **18 marc an ceann**

Gach modh acu sin – **9 PSÁ @ 2 mharc an ceann (18 x 2) 36 mharc**

Comhleanúnachas – 2 mharc grádaithe
--

Teacht leis an bhfad a ordaíodh – 2 mharc 4 mharc
--

Iomlán 40 marc

4. Torthaí, Conclúidí, Luacháil [30 marc]

Trí cheannteideal @ **8 marc an ceann**

Gach ceannteideal: **4 PSÁ @ 2 mharc an ceann**

24 marc

Comhleanúnachas – 4 mharc grádaithe
--

Teacht leis an bhfad a ordaíodh = 2 mharc 6 mharc
--

Iomlán Marcanna 30

5. Eagrú agus Cur i Láthair Sonraí

10 PSÁ @ 2 mharc an ceann

Iomlán Marcanna 20

PSÁ = Pointe Suntasach Ábhartha

CUID 1 – CEISTEANNA GEARRFHREAGRA – 100 MARC

Freagair DEICH gceist

Tá na ceisteanna go léir ar aon mharc

FREAGAIR NA CEISTEANNA SEO SNA SPÁSANNA ATÁ ANN DÓIBH

1. Oighriú: Scrúdaigh an fótagraf thuas.

(i)	Tuairisc	Litir	Marcanna
	Coire nó Cirque	A	2
	Airéit	C	2
	Adharc Phirimidiúil	B	2
(ii)			
	Ráiteas	“Bréagach”	4

Iomlán Marcanna 10

2. Iascaireacht in Éirinn: Déan staidéar ar an gcairt

	Freagra	Marcanna
(a)	Laghdú	2
(b)	250-260	2
(c)	2002	2
(d)	2006	2
(e)	Cúis a lua	2

Iomlán Marcanna 10

3. Gnéithe Fisiceacha ar Léarscáileanna agus i bhFótograif: Scrúdaigh an fótagraf thíos.

	Freagra	Marcanna
(i)	Tambaló nó Trá	2
(ii)	Sil-leagan	2
(iii)	Staca Farraipe / Staca / Stumpa	2
(iv)	Creimeadh	2
(v)	“Fíor”	2

Iomlán Marcanna 10

4. Léarscáil Suirbhéireacht Ordanáis:

(a)

Ainm an Bhóthair	Marcanna
N6	5

(b)

Fad	Marcanna
8.5 – 9.5 km	5

Iomlán Marcanna 10

5. Léarscáileanna Suirbhéireacht Ordanáis

Scrúdaigh an tsliochtléarscáil atá in éineacht leis an bpáipéar seo.

(i)

Gné Ársa	Marcanna
Tuama Meigiliteach	2
Dumha (adhlaicthe)	2
Caisleán	2
Dún Réaltchruthach	2

(ii)

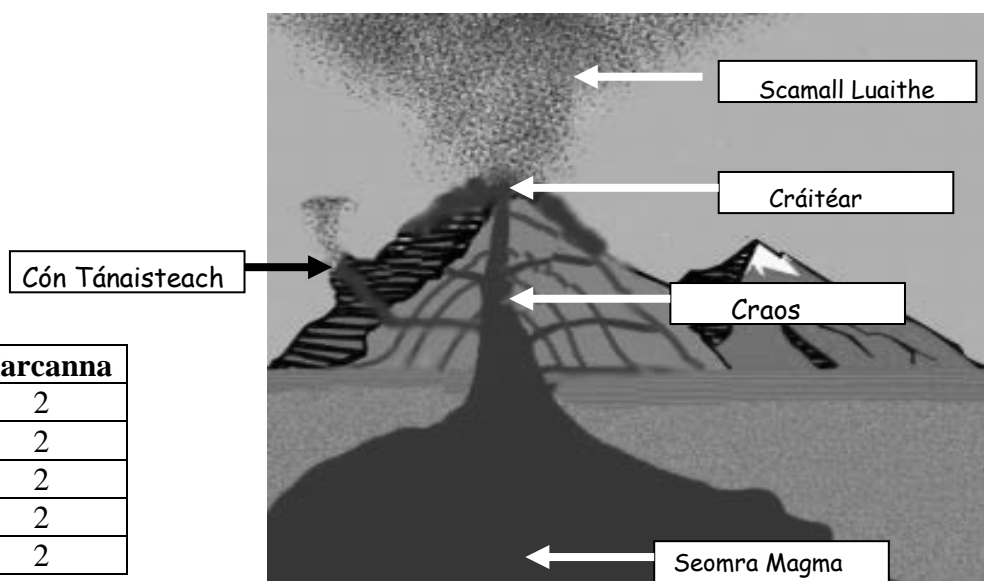
Treo	Marcanna
Ó dheas / Soir ó dheas	2

Iomlán Marcanna 10

6. Bolcáin

Scrúdaigh an léaráid. Ní mór don iarrthóir freagraí a scríobh ar an léaráid

Freagra	Marcanna
Craos	2
Cón Tánaisteach	2
Scamall Luaithe	2
Cráitéar	2
Seomra Magma	2

Iomlán Marcanna 10

7. Réigiúin na hEorpa

Litir	Uimhir	Marcanna
A	6	0
B	1	2
C	4	2
D	2	2
E	5	2
F	3 nó 5	2

Iomlán Marcanna 10

8. Aerfótagraf:

Scrúdaigh an t-aerfótagraf.

	Freagra	Marcanna
(i)	“Sceabhach”	2
(ii)	An Suíomh Cruinn	2
(iii)	An Suíomh Cruinn	2
(iv)	Samhradh / Fómhar	2
(v)	Cúis a lua	2

Iomlán Marcanna 10

9. Léarscáil Aimsire:

(i)

Cineál Fronta	Litir	Marcanna
Fronta Te	C	2
Fronta Fuar	A	2

(ii)

Ráiteas	Marcanna	(ii)
“Fíor”	2	

(iii)

Ráiteas		Marcanna
Ceathanna		
“Báisteach éadrom nó báisteach throm gan stad”	X	2

(iv)

Ráiteas	Marcanna
Fionnuarmheasartha Aigéineach / Fionnuarmheasartha / Cineál Iarthar na hEorpa / Fionnuarmheasartha Mara / Imeachceantar Fionnuarmheasartha Thiar	2

Iomlán Marcanna 10

10. Dinimic Daonra:

(i)

		Marcanna
Ainm	“An Ríocht Aontaithe”	2
Céatadán	62.1	2

(ii)

		Marcanna
Ainm	“An Spáinn”	2
Céatadán	1.2	2

(iii)

		Marcanna
Difríocht Chéatadánach	60.9	2

Iomlán Marcanna 10

11. Gnéithe Fisiceacha

Gné	Foirmíodh trí	Marcanna
Gob Gainimh	Sil-leagan	2
Speireacha Comhthrasnacha	Creimeadh	0
Loch Ribíneach	Creimeadh	2
Bloc Corr	Sil-leagan	2
Poll Séideáin	Creimeadh	2
Eas	Creimeadh	2

Iomlán Marcanna 10

12. Íomhánna Satailíte:

Tuairisc	Fótagraf	Marcanna
Oighearshruth sna hAlpa	4	2
Sciarradh Talún sa Phacastáin	6	2
Lúblocha agus	3	2
Fásach sa Libia san Afraic Thuaidh	2	2
Aillte ar Chósta Thiar Cheanada	1	2
Foraois Bháistí san Astráil	5	0

Iomlán Marcanna 10

CUID A DÓ – CEISTEANNA STRUCHTÚRTHA – 300 MARC

Ní mór d'iarrthóirí tabhairt faoi **THRÍ** cheist, mar seo a leanas:

- Ceist **amháin** as Pátrúin agus Próisis sa Timpeallacht Fhisiceach
- Ceist **amháin** as Tíreolaíocht Réigiúnach agus
- Ceist **amháin** ar bith eile as Cuid a Dó – gan bheann ar an réimse siollabais a roghnaíodh

FREAGAIR NA CEISTEANNA SEO SA FHREAGARLEABHAR

ROINN 1 – CROÍCHÚRSA
NÍ MÓR duit tabhairt faoi **DHÁ** cheist:

CEIST AMHÁIN as **Patrúin agus Próisis sa Timpeallacht Fhisiceach**
AGUS

CEIST AMHÁIN as **Tíreolaíocht Réigiúnach**

PÁTRÚIN AGUS PRÓISIS SA TIMPEALLACHT FHSICEACH

Freagair ceist AMHÁIN

Ceist 1 LÉARSCÁIL SHUIRBHÉIREACHT ORDANÁIS

Scrúdaigh an tsliochtléarscáil 1:50,000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis atá in éineacht leis an bpáipéar seo.

Tarraing sracléarscáil den limistéar atá léirithe agus **marcáil** agus **ainmnigh** uirthi iad seo a leanas:

- Imlíne Chuan na Gaillimhe
- Limistéar sil-leagan cósta
- Abhainn na Gaillimhe (na Coiribe)
- Oileán ainmnithe
- Loch an tSáile

[30 marc]

Scéim

Sracléarscáil a tharraingt =

5 mharc grádaithe

▪ **Teorainneacha / fráma =**

Marc amháin

▪ **Comhréir (tírdhreach) =**

2 mharc grádaithe

▪ **Imrisean ginearálta =**

2 mharc grádaithe

Sa chás gur léir gur rianú a rinneadh, tabhair 50% de na marcanna

a gnóthaíodh maidir leis na gnéithe ACH ní thabharfar ach 0 marc as 5

a thabharfar don tsracléarscáil.

5 ní a mharcáil agus a ainmniú @

5 mharc grádaithe

Taispeáint =

3 mharc grádaithe

Ainmniú/sonrú

2 mharc

Iomlán Marcanna 30

B. PRÓISIS DROMCHLA

Roghnaigh ceann **amháin** ar bith de na próisis dromchla seo a leanas:

- Oibriú farraige / muirí
- Oibriú abhann
- Oighearshruth
- Ollghluaiseacht.

Agus le cabhair léaráidí, mínigh foirmiú **dhá** cheann ar bith de na gnéithe tíre arb é an próiseas atá roghnaithe agat is cúis leo.

		[40 marc]
Scéim		
Foirmiú dhá thírghné ar bith in Éirinn @ 20 marc =		40 marc
Maidir le gach gné tíre:		
Míniú ar phróiseas an fhoirmiúcháin @		20 marc an ceann
An ghné tíre a ainmniú =		Marc amháin
Léaráid		
Dhá PSÁ	2 mharc an ceann	4 mharc
Míniú ar fhoirmiú na gné tíre		
5 PSÁ @	3 mharc an ceann	15 marc
(Ní mór míniú ar phróiseas a bhaineann le hábhar i gceann amháin de na PSÁ ar a laghad)		
(Ceadaítear sampla ainmnithe in Éirinn maidir le PSÁ amháin.)		
Iomlán Marcanna 40		

C. IDIRGHABHÁIL AN DUINE

Déanann daoine iarracht smacht a chur ar na próisis nádúrtha a bhíonn ag oibriú sa tírdhreach a d'fhéadfadh bheith ina gcúis le tubaistí ar nós sciorthaí talún nó sceitheadh (tuilte) (mar atá le feiceáil san fhótagraf thuas).

Agus tagairt agat do **shampla** a bhfuil staidéar déanta agat air, déan cur síos agus mínigh bealach amháin ar féidir le daoine próisis abhann nó próisis mhuirí/farraige nó ollghluaiseacht a smachtú.

		[30 marc]
Scéim		
Bealach amháin ar féidir le daoine próisis nádúrtha a smachtú @ 30 marc grádaithe.		
An cineál smachta a ainmniú =		2 mharc
Próiseas atá le smachtú a ainmniú		2 mharc
Míniú / tuairisc ar an mbealach smachtaithe.		
8 PSÁ @	3 mharc an ceann	24 mharc
Sampla bailí ar bith		2 mharc
Iomlán Marcanna 30		

Ceist 2

A. Teicteonaic Phlátaí

Déan scrúdú ar an teascléaráid den domhan thuas. **I do fhreagarleabhar meaitseáil** gach ceann de na **hainmneacha seo a leanas le litir ón léaráid.**

Scéim

Cúig cinn le hainmniú i gceart @ 6 mharc an ceann mar seo a leanas:

Sraith	Litir	Marcanna
Screamh Ilchríochach	D	6
Croí Lasmuigh	C	6
Maintlín	B	6
Screamh Aigéin	E	6
Croí Laistigh	A	6

Iomlán 30 marc

B. Creathanna Talún

Mínigh go mion conas a tharlaíonn creathanna talún. Déan tagairt i do fhreagra do **shampla ainmnithe** a bhfuil staidéar déanta agat air.

Scéim

13 PSÁ @ 3 mharc an ceann
Sampla

39 mharc grádaithe
Marc amháin

Iomlán 40 marc

C. Tionchar Creathanna Talún

Déan cur síos ar thionchar gearrthéarmach **amháin** agus ar thionchar fadtéarmach **amháin** a d'imir crith talún a bhfuil staidéar déanta agat air.

Scéim

An sampla a ainmniú		3 mharc
Thionchar A		
An tionchar a lua		3 mharc
An tionchar a mhíniú		
4 PSÁ @	3 mharc an ceann	12 marc
Thionchar B		
An tionchar a lua		3 mharc
An tionchar a mhíniú		
3 PSÁ @	3 mharc an ceann	9 marc

Iomlán Marcanna 30

Ceist 3

A. An Timthriall Carraige

Maidir leis na boscaí a bhfuil na lipéid **A**, **B** agus **C** orthu ar an léaráid thuas den Timthriall Carriage, **luaigh i do fhreagarleabhar** cén litir a sheasann do gach ceann díobh seo a leanas:

- Carraig Dhríodair
- Carraig Mheiteamorfach
- Bruthcharraig

[30 marc]

Scéim

Trí chineál a ainmniú i gceart @ 10 marc an ceann mar seo a leanas:

Cineál Carraige	Litir	Marcanna
Carraig Dhríodair	B	10
Carraig Mheiteamorfach	A	10
Bruthcharraig	C	10

Iomlán 30 marc

B. Réigiúin Charst

Cad é an **príomhchineál carraige** atá le fail i réigiúin Charst mar an Bhoireann i gContae an Chláir?

Déan cur síos go mion ar conas a fhoirmítear an cineál carraige seo.

Scéim

An **príomhchineál carraige** sa Bhoireann a ainmniú @ 3 mharc mar seo a leanas:

Ainm chineál na carraige	Marcanna
Aolchloch	3

Cur síos ar conas a fhoirmítear an cineál sin carraige.

Naoi PSÁ @

3 mharc an ceann

27 marc

Iomlán 30 marc

C. Réigiún Charst

Mínigh le cabhair léaráidí conas a fhoirmítear **dhá** cheann ar bith de na gnéithe tíre faoi thalamh atá le fáil i réigiún Carst mar an Bhoireann. Luaigh sampla ainmnithe amháin de gach ceann i do fhreagra.

Scéim

Foirmiú dhá cheann ar bith de na Gnéithe Tíre faoi thalamh @ 20 marc = 40 marc

Maidir le gach gné tíre:

An fhoirmiú a mhíniú @

20 marc an ceann

An ghné tíre a ainmniú =

Marc amháin

Léaráid

Dhá PSÁ

2 mharc an ceann

4 mharc

Foirmiú na gné tíre a mhíniú

4 PSÁ @

3 mharc an ceann

12 marc

Sampla ainmnithe

3 mharc

Iomlán Marcanna 40

Ceist 4**A. Éire - Réigiúin**

Tarraing sracléarscáil d'Éirinn

- **Dhá** Réigiún Chodarsnacha
- Limistéar sléibhe ainmnithe **amháin** nó abhainn ainmnithe **amháin** i ngach réigiún

(30 marc)**Scéim****Sracléarscáil na hÉireann =****6 mharc grádaithe****4 ní a mharcáil agus a ainmniú @ 6 mharc grádaithe**

Réigiún 1	Ainmnithe	2 mharc
	Marcáilte	4 mharc grádaithe
Réigiún 2	Ainmnithe	2 mharc
	Marcáilte	4 mharc grádaithe
Sliabh/Abhainn 1	Ainmnithe	2 mharc
	Marcáilte	4 mharc grádaithe
Sliabh/Abhainn 2	Ainmnithe	2 mharc
	Marcáilte	4 mharc grádaithe

Iomlán Marcanna 30**B. Réigiúin in Éirinn**

Mínigh **dhá** thoise a imríonn tionchar ar thalmhaíocht **nó** ar thionscal i réigiún **amháin** in Éirinn a bhfuil staidéar déanta agat air. Luaigh go soiléir ainm an réigiúin i do fhreagra.

[40 marc]**Scéim****An réigiún in Éirinn a ainmniú****4 mharc****Dhá thoise a imríonn tionchar ar thalmhaíocht/ar thionscal****@ 18 marc = 36 mharc****An toisc a lua****3 mharc****Gach toisc a mhíniú****5 PSÁ @****3 mharc an ceann****15 mharc****Iomlán Marcanna 40**

C. Turasóireacht sna Réigiúin

Déan cur síos ar an tionchar a imríonn Aeráid nó Tírdhreach Fhisiceach ar fhorbairt na turasóireachta i **Réigiún Eorpach amháin – taobh amuigh d'Éirinn** – a bhfuil staidéar déanta agat air. Luaigh go soiléir ainm an réigiúin i do fhreagra.

[30 marc]

Scéim

An réigiún a ainmniú

3 mharc

Cur síos ar an tábhacht leis an Aeráid nó leis an Tírdhreach Fhisiceach

9 PSÁ @

3 mharc an ceann

27 marc

Iomlán Marcanna 30

Ceist 5

A. Scileanna Léarscáile

Tarraing léarscáil de **Réigiún Eorpach ar bith – taobh amuigh d’Éirinn** – nó de **Réigiún Ilchríochach/Fo-Ilchríochach** a bhfuil staidéar déanta agat air.

Ar an léarscáil sin marcáil agus ainmnigh:

- Dhá chathair
- Abhainn amháin
- Sliabhraon amháin.

[30 marc]

Scéim

Sracléarscáil

6 mharc grádaithe

4 ní a mharcáil agus a ainmniú @ 6 mharc grádaithe

Cathair 1	Marcáilte	4 mharc grádaithe
	Ainmnithe	2 mharc
Cathair 2	Marcáilte	4 mharc grádaithe
	Ainmnithe	2 mharc
Abhainn	Marcáilte	4 mharc grádaithe
	Ainmnithe	2 mharc
Sliabh	Marcáilte	4 mharc grádaithe
	Ainmnithe	2 mharc

Iomlán Marcanna 30

B. Réigiún Eorpacha

Ainmnigh **Réigiún Eorpach amháin – taobh amuigh d’Éirinn** – a bhfuil staidéar déanta agat air. Déan cur síos ar fhorbairt thionscal na talmhaíochta **nó** ar fhorbairt tionscal déantúsaíochta sa réigiún sin. Luaigh go soiléir ainm an réigiúin i do fhreagra.

[30 marc]

Scéim

An Réigiún Eorpach a ainmniú

3 mharc

Cur síos ar fhorbairt na talmhaíochta / déantúsaíochta

27 marc

9 PSÁ @

3 mharc an ceann

Iomlán Marcanna 30

C. Tionscail Déantúsaíochta

Déan scrúdú ar an tábhacht a bhaineann le tionscail déantúsaíochta do Réigiún **Neamh-Eorpach Ilchríochach/Fo-Ilchríochach** ar bith a bhfuil staidéar déanta agat air. Luaigh go soiléir ainm an réigiúin i do fhreagra.

[40 marc]

An réigiún a ainmniú

Marc amháin

Scrúdú ar an tábhacht le tionscail na déantúsaíochta =

39 marc

13 PSÁ @

3 marc an ceann

Iomlán Marcanna 40

CEIST 6

A. Staitisticí

Baineann na staitisticí thíos leis an líon cuairteoirí agus leis an gcúis a dtagann siad go hÉirinn.

Scéim

Cúig fhreagra a aimsiú go cruinn @ 6 mharc an ceann mar seo a leanas:

	Freagra	Marcanna
(i)	2004	6
(ii)	5991	6
(iii)	“Laethanta Saoire / Fóillíocht / Caitheamh Aimsire”	6
(iv)	1,566	6
(v)	2001	6

Iomlán 30 marc

B. Réigiúin in Éirinn

D’imir an tAontas Eorpach tionchar mór ar fhorbairt na réigiún in Éirinn lena chuid polasaithe agus le dáileadh cistí. Déan cur síos ar thionchar an AE ar **réigiún amháin in Éirinn** a bhfuil staidéar déanta agat air. Luaigh ainm an réigiúin go soiléir i do fhreagra.

[30 marc]

Scéim

An réigiún a ainmniú

3 mharc

Cur síos ar an tábhacht leis an AE

9 PSÁ @

3 mharc an ceann

27 marc

Iomlán Marcanna 30

C. Gníomhaíochtaí Príomhúla

Ar na gníomhaíochtaí príomhúla áirítear feirmeoireacht, iascaireacht, mianadóireacht agus foraoiseacht.

Déan cur síos ar an ról a imríonn ceann **amháin** ar bith díobh sin ar gheilleagar réigiúin **Eorpaigh – taobh amuigh d’Éirinn**

[40 marc]

Scéim

An réigiún a ainmniú

Marc amháin

Cur síos ar an tábhacht le Gníomhaíocht Phríomhúil amháin

13 PSÁ @

3 mharc an ceann

39 mharc

Iomlán Marcanna 40

PÁTRÚIN AGUS PRÓISIS I NGNÍOMHAÍOCHTAÍ EACNAMAÍOCHA
Freagair ceist AMHÁIN

Ceist 7

A. Comhpháirtithe Trádála na hÉireann

Taispeánann an tábla thíos príomh-chomhpháirtithe trádála na hÉireann sa bhliain 2006.

Scéim

Cúig chomhpháirtí ceart a ainmniú @ 6 mharc an ceann.

	Freagra	Marcanna
(i)	An Bhreatain Mhór agus Tuaisceart Éireann	6
(ii)	An Chuid eile den Domhan	6
	An Bhreatain Mhór agus Tuaisceart Éireann	6
(iii)	Tíortha eile AE	6
(iv)	26,092.4	6

Iomlán Marcanna 30

B. Léarscáil Shuirbhéireacht Ordanáis

Déan scrúdú ar an tsliochtléarscáil Shuirbhéireacht Ordanáis 1:50,000 atá in éineacht leis an bpáipéar seo.

Tá Gaillimh agus an limistéar máguaird ar cheann de na príomhréigiúin turasóireachta in Éirinn.

- **Ainmnigh** agus le **tagairtí eangaí tabhair** na suímh atá ag **dhá** shampla ar bith de na taitneamhachtaí turasóireachta atá ar an léarscáil.

Scéim

Dhá shampla ar bith de na taitneamhachtaí turasóireachta a ainmniú agus an suíomh a thabhairt le tagairtí eangaí.

	Ainm	Suíomh
Taitneamhacht Turasóireachta 1	2m	3m
Taitneamhacht Turasóireachta 2	2m	3m

(Fo-iomlán 10)

- Scríobh cuntas gearr ar shuíomh gach taitneamhacht turasóireachta.

Scéim

Cur síos ar dhá shuíomh @ 15 marc an ceann

30 marc

I leith gach suíomh acu

5 PSÁ @ 3 mharc an ceann

9 marc

(Fo-iomlán 18)

Iomlán Marcanna 40

C. **Cuideachtaí Ilnáisiúnta [CIN]**

- (i) **Ainmnigh** Cuideachta Ilnáisiúnta ar bith atá ag feidhmiú in Éirinn, agus abair **cá bhfuil** sí suite in Éirinn.

Scéim

Cuideachta Ilnáisiúnta amháin a ainmniú	3 mharc
Suíomh	3 mharc
	<i>(Fo-iomlán 6)</i>

- (ii) Míinigh buntáiste **amháin** a thugann cuideachtaí ilnáisiúnta go hÉirinn.

Scéim

Buntáiste a ainmniú	3 mharc
Buntáiste a mhíniú	
Trí PSÁ @	3 mharc an ceann
	9 marc
	<i>(Fo-iomlán 12)</i>

- (iii) Míinigh míbhuntáiste **amháin** a bhaineann le cuideachtaí ilnáisiúnta dá leithéid a bheith ag feidhmiú in Éirinn.

Scéim

Míbhuntáiste a Ainmniú	3 mharc
Míbhuntáiste a Mhíniú	
Trí PSÁ @	3 mharc an ceann
	9 marc
	<i>(Fo-iomlán 12)</i>

Iomlán Marcanna 30

Ceist 8

A. Léarscáil Shuirbhéireacht Ordanáis

Déan scrúdú ar an **tsliochtléarscáil de chuid Shuirbhéireacht Ordanáis 1:50,000** agus ar an eochair eolais atá in éineacht leis an bpáipéar seo. Tarraing sceitse den limistéar atá cuimsithe sa sliocht seo. **Marcáil** agus **ainmnigh** iad seo a leanas air:

- Eastát tionsclaíoch
- An bóthar N6
- An líne iarnróid
- Aerfort na Gaillimhe
- An bealach farantóireachta i gCuan na Gaillimhe

[30 marc]

Scéim:

Sracléarscáil a tharraingt =	5 mharc grádaithe
▪ Teorainneacha / fráma =	Marc amháin
▪ Comhréir (tírdhreach) =	2 mharc grádaithe
▪ Imrisean ginearálta =	2 mharc grádaithe

Sa chás gur léir gur rianú a rinneadh, tabhair 50% de na marcanna a gnóthaíodh maidir leis na gnéithe ACH ní thabharfar ach 0 marc as 5 don tsracléarscáil.

5 ní a mharcáil agus a ainmniú @	5 mharc grádaithe
Taispeáint =	3 mharc grádaithe
Ainmniú/marcáil	2 mharc
	Iomlán Marcanna 30

B. Fuinneamh In-athnuaite in Éirinn.

- (i) Ainmnigh **dhá** fhoinse fuinnimh in-athnuaite atá oiriúnach le húsáid in Éirinn.
[30 marc]

Scéim

Dhá fhoinse a ainmniú @ 3 mharc an ceann = 6 mharc

- (ii) Déan cur síos agus mínigh **gach** foinse fuinnimh in-athnuaite atá ainmnithe agat in (i).

Scéim

Cur síos agus míniú ar dhá fhoinse @ 12 marc an ceann	24 mharc
An 12 marc mar seo a leanas sa dá chás	
Ceithre PSÁ @ 3 mharc an ceann	12 mharc

Iomlán Marcanna 30

C. An Timpeallacht

Is fadhbanna móra timpeallachta idirnáisiúnta iad seo a leanas:

- Báisteach Aigéadach
- Téamh Domhanda

I gcás ceann **amháin** de na saincheistanna sin (ainmnigh an tsaincheist atá roghnaithe agat i do fhreagra):

[40 marc]

Scéim

An tsaincheist a ainmniú

Marc amháin

- (i) Déan cur síos ar **dhá** iarmhairt a bhaineann leis an bhfadhb

Scéim

Dhá iarmhairt @ 9 marc an ceann =

18 marc

Trí PSÁ @

3 mharc an ceann

9 marc

- (ii) Déan cur síos ar **dhá** bhealach ina ndéanann daoine iarracht an fhadhb a réiteach.

Scéim

Bealach 1

4 PSÁ @

3 mharc an ceann

12 marc

Bealach 2

4 PSÁ @

3 mharc an ceann

9 marc

Iomlán Marcanna 40

Ceist 9

A. Geilleagair Thíortha

Léiríonn an tábla thíos staitisticí do chúig tír. Scrúdaigh an tábla agus i do fhreagarleabhar freagair na ceistanna ina dhiaidh.

	An Bheilg	An Bhrasaíl	An Chambóid	Éire	SAM
OIN per capita(US\$)	38,600	4,730	480	45,580	44,970
Ionchas Saoil	79	71	57	79	78
Daonra (milliúin)	10.5	188.7	14.4	4.2	299.0
Fás sa Daonra (%)	0.1	1.2	2.0	1.2	0.9
Rollú Scoile (%)	98.7	95.3	98.9	96.3	92.1

OIN = Ollioncam Náisiúnta

(Foinse: An Banc Domhanda)

- (i) Cén tír ag a bhfuil an ráta ionchais saoil is ísle?
- (ii) Cén tír ag a bhfuil an figiúr is airde do rollú scoile?
- (iii) Cén tír ag a bhfuil an ráta fáis is lú sa daonra?
- (iv) Cad é Ollioncam Náisiúnta na hÉireann? (OIN)?
- (v) Cén tír, dar leat, arb í an ceann is lú forbartha í (Is boichte)?

[30 marc]

Scéim

Cúig fhreagra a aimsiú go cruinn @ 6 mharc an ceann mar seo a leanas.

	Freagra	Marcanna
(i)	An Chambóid	6
(ii)	An Chambóid	6
(iii)	An Bheilg	6
(iv)	45,580	6
(v)	An Chambóid	6

Iomlán 30 marc

B. Geilleagair an Domhain

- (i) Ainmnigh geilleagar **amháin** atá forbartha agus geilleagar **amháin** atá i mbéal forbartha a bhfuil staidéar déanta agat orthu.

Scéim

Dhá gheilleagar a ainmniú @ 2 mharc an ceann = 4 marc

- (ii) I gcás **gach ceann** de na geilleagair atá ainmnithe agat in (i), mínigh fadhb amháin a bhaineann le gach ceann díobh.

Scéim

Dhá fhadhb a mhíniú @ 18 marc an ceann = 36 marc

Fadhb a ainmniú 3 mharc

Fadhb a mhíniú

5 PSÁ @ 3 mharc an ceann 15 marc

Iomlán Marcanna 40

C. An tAontas Eorpach

Is toisc mhór í ballraíocht san Aontas Eorpach i bhforbairt eacnamaíoch na hÉireann. Déan cur síos ar **dhá** bhealach inar bhain Éire buntáiste as a ballraíocht san Aontas Eorpach.

[30 marc]

Scéim

Dhá bhealach @ 15 mharc = 30 marc

An bealach a ainmniú 3 mharc

An bealach a mhíniú

4 PSÁ @ 3 mharc an ceann 12 marc

Iomlán Marcanna 30

PÁTRÚIN AGUS PRÓISIS SA TIMPEALLAHT DHAONNA

Ceist 10

A. Daonra in Éirinn

Tagraíonn an tábla thíos do dhaonra Chúige Chonnacht sa bhliain 2006.

Contae	Daonra Iomlán
Contae na Gaillimhe	159,256
Liatroim	28,950
Maigh Eo	123,839
Ros Comáin	58,768
Sligeach	60,894

Bain úsáid as a tharraingt a tábla thuas.

grafpháipéar chun graf léiríonn na sonraí sa

[30 marc]

Scéim

Graf a tharraingt @ 30 marc grádaithe.

Ar ghrafpháipéar

Lipéid ar an ais ingearach – Ciorcal

Lipéid ar an ais chothrománach – Lárnaithe

5 mhír @ 4 marc an ceann grádaithe

4 mharc

3 mharc grádaithe

3 mharc grádaithe

20 marc

Iomlán Marcanna 30

B. Léarscáil Shuirbhéireacht Ordanáis

Déan scrúdú ar an tsliochtléarscáil **Shuirbhéireacht Ordanáis 1:50,000** agus ar an eochair eolais atá in éineacht leis an bpáipéar seo.

Samhlaigh gur tugadh mar thasc duit eastát tithíochta nua a shuíomh.

(i) Agus úsáid á baint agat as **tagairt eangaí** luaigh go soiléir cá suífeá an t-eastát tithíochta.

Scéim

An suíomh a lua leis an modh tagartha ceart **3 mharc**

(ii) Míniú go soiléir cúis **amháin** i bhfabhar an tsuímh seo agus cúis **amháin** ina choinne.

Scéim

Cúis 1

An chúis a lua **3 mharc**

An chúis a mhíniú
4 PSÁ @ **3 mharc an ceann** **12 marc**

Cúis 2

An chúis a lua **3 mharc**

An chúis a mhíniú
3 PSÁ @ **3 mharc an ceann** **9 marc**

Iomlán Marcanna 30

C. Imirce

(i) Míniú **dhá** chúis go dtéann daoine óga ar imirce ó áiteanna in Iarthar na hÉireann go dtí réigiún Bhaile Átha Cliath.

Scéim

Tagairt amháin taobh istigh de Bhaile Átha Cliath
nó taobh istigh d'Iarthar na hÉireann = **2 mharc**

Dhá chúis a mhíniú @ 9 marc an ceann grádaithe **18 marc**

Míniú na cúise
3 PSÁ @ **3 mharc an ceann** **9 marc**

(ii) Míniú **dhá** fhadhb a chruthaíonn an imirce seo do réigiún Bhaile Átha Cliath.

Scéim

Tagairt amháin taobh istigh de réigiún Bhaile Átha Cliath = **2 mharc**

Dhá fhadhb a mhíniú @ 9 marc an ceann grádaithe **18 marc**

Míniú na cúise
3 PSÁ @ **3 mharc an ceann** **9 marc**

Iomlán Marcanna 40

Ceist 11

A. Aerfótagraf

Scrúdaigh an t-aerfótagraf atá in éineacht leis an bpáipéar seo. Tarraing sracléarscáil den limistéar atá léirithe san aerfótagraf. Ar do shracléarscáil marcáil agus ainmnigh iad seo a leanas:

- Limistéar caitheamh aimsire (fóillíochta)
- **Dhá** shéipéal
- An LLG (Lárlimistéar Gnó)
- Eastát tithíochta nua-aimseartha

[30 marc]

Scéim

Sracléarscáil a tharraingt =

5 mharc grádaithe

▪ Teorainneacha / fráma =

Marc amháin

▪ Comhréir (tírdhreach) =

2 mharc grádaithe

▪ Imrisean ginearálta =

2 mharc grádaithe

Sa chás gur léir gur rianú a rinneadh, tabhair 50% de na marcanna a gnóthaíodh maidir leis na gnéithe ACH ní thabharfar ach 0 marc as 5 don tsracléarscáil.

5 ní a mharcáil agus a ainmniú @

5 mharc grádaithe

Taispeáint =

3 mharc grádaithe

Ainmniú/marcáil

2 mharc

Iomlán Marcanna 30

B. Staidéar Uirbeach

“Tá mórán cathracha sa Domhan atá i mBéal Forbartha ag leathnú (fás) go tapa i ngeall ar inimirce ó na ceantair thuaithe.”

- Ainmnigh cathair ar bith atá ag leathnú sa Domhan atá i mBéal Forbartha a bhfuil staidéar déanta agat uirthi.

Scéim

Cathair a ainmniú

6 mharc

- Míinigh **dhá** fhadhb atá ann don chathair sin i ngeall ar a daonra bheith ag dul i méid.

Scéim

Fhadhb 1

An fhadhb a lua

3 mharc

An fhadhb a mhíniú

4 PSÁ @

3 mharc an ceann

12 marc

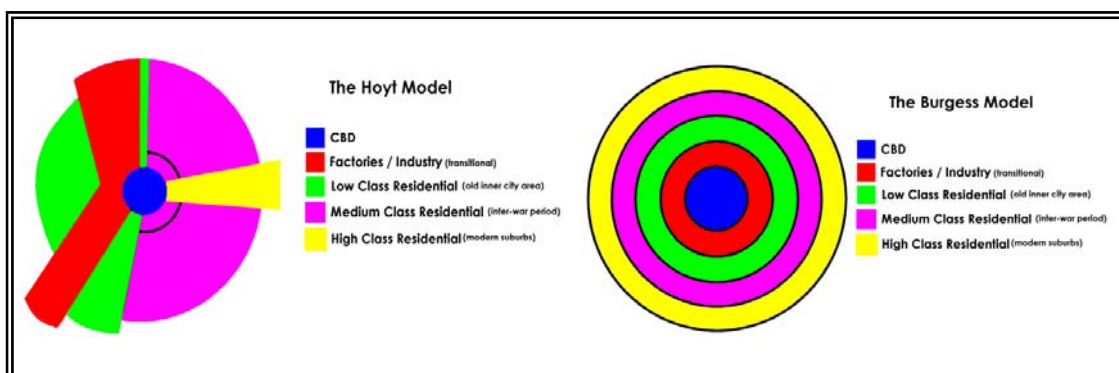
Fhadhb 2

An fhadhb a lua

3 mharc

Iomlán Marcanna 30

C. Mionsamhlacha d'Úsáid Talún

Lipéid don léaráid

Mionsamhail Hoyt

LLG

Monarchana / Tionscail (idirthréimhseach)

Cónaitheach Ísealaicme (ceantar seanchathrach istigh)

Cónaitheach Meánaicme (tréimhse idirchogaidh)

Cónaitheach Ardaicme (bruachbhailte nua-aimseartha)

Mionsamhail Burgess

LLG

Monarchana/Tionscail (idirthréimhseach)

Cónaitheach Ísealaicme (ceantar seanchathrach istigh)

Cónaitheach Meánaicme (tréimhse idirchogaidh)

Cónaitheach Ardaicme (bruachbhailte nua-aimseartha)

Déan scrúdú ar an dá mhionsamhail d'úsáid talún ó Hoyt agus Burgess a léirítear thuas.

Mínigh **dhá** cheann de na príomhdhifríoctaí atá idir an dá mhionsamhail.

[40 marc]

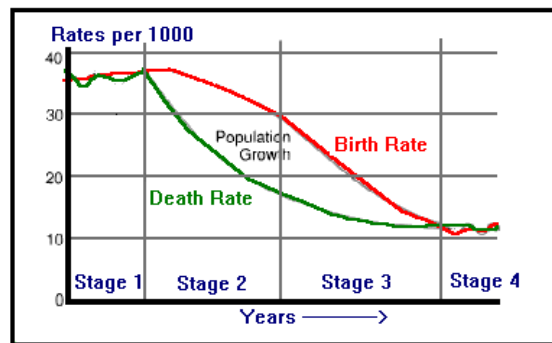
Scéim

Dhá dhifríocht a mhíniú @ 20 marc grádaithe an ceann = 40 marc
 Gach 20 marc acu sin mar seo a leanas
 Difríocht a lua 5 mharc
 Difríocht a mhíniú 3 mharc an ceann 15 marc
 Iomlán Marcanna 40

Ceist 12

A. Athrú sa Daonra

The Demographic Transition

Lipéid don léaráid

An tAthrú Déimeagrafach
 Ráta in aghaidh 1000
 Fás sa Daonra
 Ráta Beireatais
 Ráta Báis
 Céim 1
 Céim 2
 Céim 3
 Céim 4
 Blianta

Scrúdaigh an mhionsamhail d’athrú déimeagrafach thuas a léiríonn an t-athrú ar dhaonra le himeacht ama i dTír Fhorbartha. I do fhreagarleabhar freagair na ceisteanna seo a leanas:

- (i) Ainmnigh céim amháin sa léaráid ag a bhfuil an ráta beireatais agus an ráta báis beagnach comhionann.
- (ii) Cén chéim sa léaráid ag a bhfuil an méadú (fás) nádúrtha is airde?
- (iii) Déan staidéar ar an gcairt arís agus **athscríobh** an t-alt thíos isteach i do fhreagarleabhar agus líon na bearnaí agus úsáid á baint agat as na focail sa bhosca mar chabhair duit.

‘Tá an méadú nádúrtha ar an daonra _____ i gcéim 1. I gcéim 2 _____ sé go tapa de réir mar a tharlaíonn méadú ar an ráta beireatais agus _____ ar an ráta báis. Faoi chéim 4 moillíonn an méadú nádúrtha toisc go bhfuil an ráta beireatais agus an ráta báis beagnach _____.’

éiríonn
íseal
comhionann
titim

[30 marc]

Scéim

Sé fhreagra a aimsiú go cruinn @ 5 mharc an ceann mar seo a leanas:

	Freagra	Marcanna
(i)	Céim 1 / Céim 4	5
(ii)	Céim 2 / Céim 3	5
Focal	“íseal”	5
Focal	“éiríonn”	5
Focal	“titim”	5
Focal	“comhionann”	5

30 marc

B. Pirimidí Daonra

Déan cur síos ar dhá dhifríochnaí atá idir struchtúr daonra na Tansáine agus struchtúr daonra na Gearmáine mar a léirítear iad sna pirimidí.

[30 marc]

Scéim

Dhá dhifríochnaí a mhíniú @ 15 mharc an ceann =

30 marc

Difríochnaí a ainmniú

3 mharc

An difríochnaí a mhíniú

4 PSÁ

3 mharc an ceann

12 marc

Iomlán Marcanna 30

C. Fadhbanna Tráchna

Scrúdaigh an t-aerfótagraif atá in éineacht leis an bpáipéar seo.

- (i) Aimsigh dhá limistéar inar féidir le plódú tráchna fadhbanna a chruthú agus an ghnáthnodaireacht á húsáid (e.g. Cúlra ar Dheis etc...)

Scéim

Dhá limistéar a aimsiú @ 3 mharc an ceann =

6 marc

- (ii) Roghnaigh limistéar **amháin** atá roghnaithe i gcuid (i) agus úsáid á baint agat as fianaise ó na fótagraif, mínigh cén fáth ar féidir go dtarlódh plódú tráchna ag an suíomh sin.

Scéim

An fhianaise a mhíniú =

15 mharc grádaithe

Cúig PSÁ @ 3 mharc an ceann

15 mharc

- (iii) Déan scrúdú mion ar réiteach féideartha **amháin** ar an bplódú tráchna seo.

Scéim

Réiteach a ainmniú =

4 mharc

Trí PSÁ @ 3 mharc an ceann

15 marc

Iomlán Marcanna 40

Aguisín

1. Próisis gheomorfacha an chreimthe i dtimpeallacht carst nó i dtimpeallacht srutha nó i dtimpeallacht chósta nó i dtimpeallacht oighreach.
2. Staidéar ar threochtaí déimeagrafacha i suíomh áitiúil
3. Athruithe ar phatrúin na talamhúsáide i suíomh tuaithe nó i suíomh uirbeach
4. Iniúchadh ar thionchar gníomhaíocht eacnamaíochta amháin i suíomh áitiúil
5. Tionchar cheist áitiúil timpeallachta
6. Anailís ar bhainistiú tráchta i gceantar áitiúil

Liosta Topaicí don Iniúchadh Tíreolaíochta 2008

N.B. Ní mór do gach iarrthóir tuairisc a chur i gcrích ar cheann amháin de na Topaicí don Iniúchadh sin thuas

